

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Občanská výchova

Ročník: 8.

Očekávané výstupy

Člověk ve společnosti

VO-9-1-02 rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu

VO-9-1-04 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

VO-9-1-04 p respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití

Uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem

Člověk jako jedinec

VO-9-2-01 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života

VO-9-2-02 posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek

VO-9-2-03 kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání

VO-9-2-04 popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

VO-9-2-01 p chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním

VO-9-2-04 p formuluje své nejbližší plány

Člověk stát a hospodářství

VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady

VO-9-3-02 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

VO-9-3-02 p stručně popíše sociální, právní a ekonomické otázky rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků

Sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření v domácnosti

Člověk stát a právo

VO-9-4-02 rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu

VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
VO-9-4-02 p *uvede základní prvky fungování demokratické společnosti*
Chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a
institucí státní správy

Uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání
VO-9-4-05 p *na příkladu vysvětlí jak reklamovat výrobek nebo službu*
Uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele

Mezinárodní vztahy, globální svět

VO-9-5-02 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky

Dílčí výstupy

Člověk jako jedinec

- dokáže rozlišit pojmy biologická, psychická a sociální stránka jedince
- zná charakteristické znaky jednotlivých vývojových období člověka
- vysvětlí obsah pojmu osobnost
- chápe pojmy sebepojetí, sebepoznání, sebehodnocení, sebevědomí
- porozumí pojmům temperament a charakter
- dokáže jednoduše charakterizovat jednotlivé temperamentové typy klasické typologie
- uvědomuje si rozdílnost reakcí lidí s různým temperamentem
- rozlišuje vyšší a nižší potřeby
- pozná, které motivy jsou pro nás důležité
- ví, co je vloha, schopnost, inteligence, nadání, talent, genialita
- zná pojem kreativita
- správně se orientuje ve světě prostřednictvím smyslového vnímání
- uvědomuje si, jak city ovlivňují naše poznání a jednání
- využívá zkušenosti získané učením a uchované v paměti
- chápe zákonitosti zapomínání a pozornosti
- porozumí pojmům city, afekt, vášně nálada
- přiměřeně se vyjadřuje a prosazuje ve svém životě
- dokáže posoudit výhody asertivního chování
- zvládne asertivně vyjádřit kritiku i pochvalu
- rozlišuje průvodce stresu a ví, co jsou to tzv. stresory

Člověk stát a hospodářství

- zná některé základní ekonomické pojmy a porozumí jim
- chápe základní práva spotřebitele
- pozoruje ekonomické jevy v praktickém životě a uplatňuje při nich získané znalosti

Člověk stát a právo

- zná základní pojmy z oblasti práva a porozumí jim
- dbá na dodržování právních a etických norem
- ví, co je protiprávní jednání a korupce
- porozumí systému práva
- vyhledává informace v Ústavě ČR
- ví, jak funguje výkonná moc a soudní moc
- porovnává soustavu orgánů EU se soustavou orgánů ČR

Mezinárodní vztahy, globální svět

- dokáže se zamyslet nad příčinami globálních problémů světa

Učivo:

Zásady lidského soužití – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování

Lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana, úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech, poškozování lidských práv, šikana, diskriminace

Podobnost a odlišnost lidí – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál

Vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí

Osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji

Majetek, vlastnictví – formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví

Právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů

Globalizace – projevy, významné globální problémy

Mezipředmětové vztahy

Př – vývojová období člověka, funkce pravé a levé hemisféry, temperament u zvířat

Z – mapa Evropy, státní zřízení

D – Starověké státy, technický rozvoj

Čj – ukázky z četby – psychologický román

Průřezová témata

MKV – Princip sociálního smíru a solidarity

Aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin, otázka lidských práv, základní dokumenty.

VDO – Občan, občanská společnost a stát.

Principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná spolupráce a komunikace, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktu)

VDO – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Význam Ústavy jako základního zákona země, demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti.

VDO – Formy participace občanů v politickém životě

Volební systémy a demokratické volby a politika, (parlamentní, krajské a komunální volby).

Obec jako základní jednotka státu a samosprávy, společenské organizace a hnutí.

OSV – Osobnostní rozvoj – Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů, dovednosti pro učení a studium.

OSV – Osobnostní rozvoj – Sebepoznání a sebepojetí – Já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mě, moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty), co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah k sobě samému, moje učení, moje vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí

OSV – Osobnostní rozvoj – Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle, organizace vlastního času, plánování učiva i studia, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.

OSV – Osobnostní rozvoj – Psychohygienu – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému, sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích, dobrá organizace času, dovednosti zvládnutí stresových situací (rozumové

zpracování problému, uvolnění / relaxace, efektivní komunikace atd.), hledání pomoci při potížích.

OSV – Sociální rozvoj – poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině / třídě, rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech, chyby při poznávání lidí.

OSV – Sociální rozvoj – mezilidské vztahy - péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc, lidská práva jako regulativ vztahů, vztahy a naše skupina/ třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny).

OSV – Sociální rozvoj – komunikace - komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.), efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace, pravda, lež a předstírání v komunikaci.

OSV - Sociální rozvoj – Kooperace a kompetice – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednosti navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.), rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny), rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže, konkurence.

OSV – Morální rozvoj – Hodnoty, postoje, praktická etika - analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí, vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd., pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává proti službu), dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne).